

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Markante facetten**Voor-wetenschappelijke ideologie**

door *A. P. N. de Groot, arts, voorzitter*
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Onder de titel: GENEESKUNDE OP DOOD SPOOR verscheen een boekwerk van de hand van de arts H. S. Verbrugh, wetenschappelijk medewerker aan de afdeling Pathologische Anatomie II van de medische faculteit te Rotterdam, in zijn vrije tijd ook nog geneeskundig medewerker aan de dagbladcombinatie NRC/Handelsblad.

Deze maatschappelijke status doet hoge verwachtingen scheppen van de inhoud van zijn geestesproduct. Helaas ten onrechte: Zijn irrealistische zienswijze inzake het huidige mensbeeld komt er op welhaast huiveringwekkende wijze aan het licht.

1 De titel dekt in gene dele de inhoud van het geschrevene, dat duidelijk een verontrusting openbaart over de wijze, waarop met de verworvenheden van de wetenschap wordt omgesprongen. Een verontrusting, die als voor-wetenschappelijk kenmerk van vrees, zoals steeds ook hier een wel zeer slechte raadgeefster blijkt te zijn.

De angstige twijfel inzake het moderne leefpatroon zou een veel juister omschrijving hebben meegekregen als de titel had geluid: GENEESKUNST OP VERKEERD SPOOR?

2 Als ondertitel figureert: HET GANGBARE MEDISCHE MENS-MODEL ALS VOOR-WETENSCHAPPELIJKE IDEOLOGIE.

Deze wonderlijke benadering is — met haar wijze van beantwoorden van de vraag: „Schiet de geneeskunde haar doel voorbij?” — op een al evenzeer verkeerd spoor. Nuchtere kritische beschouwing toch leert, dat het niet de geneeskunde is, die haar doel voorbij schiet, maar dat het de bedrijvers van wetenschappe-

lijk-niet-verantwoorde methoden zijn, die de zegeningen van de wetenschap geweld aandoen. Deze kijk op de impasse is het nu juist die de filosoferende auteur ten enen male blijkt te ontbreken.

3 Het omslagontwerp toont op welhaast lugubere wijze de tendens van de inhoud van dit boek:

Een — van huid en haar ontdaan — menselijk hoofd en hals wordt afgebeeld muurvast geklemd in een zeer zwaar, zwart metalen, meetapparaat. Afzichtelijk en afstotend: Het — stevig in de tang genomen — gevilde mensdom als weergave van 'n zwaar belaste, welhaast neurotische, gedachtengang.

4 Het is voor ons onbegrijpelijk, dat Prof. Dr. M. J. de Vries in zijn inleiding bijval betoont aan het irrealistische gefantaseer over het feit, dat het „onderwerp van zijn analyse in hoofdzaak de voor-wetenschappelijke vooronderstellingen van de hedendaagse geneeskunde en gezondheidszorg zijn.” De hypothese van een „voor-geboortelijk bestaan” kan de inleider gelukkig vooralsnog niet delen. Echter helaas niet om het onbewezene en irrationele ervan, maar om de eenvoudige reden, dat hij de beschreven ervaringen (?) niet kent. Wij houden het liever op het oordeel van een ervaren klinisch hoogleraar: „De huidige jongelui willen niet meer luisteren, ze nemen niets aan, willen alleen praten, praten, praten . . . maar de oudjes doen het nog steeds heel goed.”

5 In hoofdstuk I wordt overwogen, „dat één ongewenste nevenwerking van de wetenschap zou zijn, dat

ze verwarring heeft gesticht in ons denken”.

Dat was reeds eerder gebleken in verschillende schrifturen van deze auteur, die over zijn te laken voorlichting in perspublicaties al enige malen is gewraakt. Deze verwarring in zijn denken brengt schrijver ertoe te pomen, dat „de ideeën van de gangbare geneeskunde ontoereikend blijken te zijn om de problemen, die ze heeft opgeroepen, op te lossen”. Daarom mikt hij op „nieuwe ideeën om — in niet direct voor de hand liggende richting — een oplossing te vinden.”

Derhalve filosofeert hij in de volgende hoofdstukken — soms op min of meer demagogische wijze — maar verder.

6 Hoofdstuk II handelt over „Rode draden door de geschiedenis”. „Wat aan de medische faculteiten geleerd wordt en slechts dat, is wetenschap”. „Wie meent, dat hij zich de kennis en de vaardigheden, die nodig zijn om geneeskunst uit te oefenen, eigen kan maken buiten de muren van de faculteit, mag eventueel succesvol zijn in het genezen van patiënten — hij is en blijft een onbevoegde en mag straffeloos uitgemaakt worden voor kwakzalver”.

Deze zinswending laat geen twijfel mogelijk over het standpunt, dat de schrijver inneemt ter zake van gevoelsmatig inzicht in wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis door onbevoegden, die van zichzelf beweren uitverkoren te zijn en de „gave” te bezitten.

In zijn AANTEKENINGEN juicht hij dan ook onder nummer 31: „Helemaal juist is dit niet meer. In Nederland bestaat sinds enkele jaren een z.g.n. Werkgroep van Praktizerende Genezers, die juist deze lacune tracht op te vullen door een professionele organisatie te vormen, die zodanige eisen formuleert waaraan de genezer moet voldoen, dat objectieve controle mogelijk wordt. In deze organisatie komt ook een tuchtraad voor, waarvoor een

VERVOLG OP BLZ. 6

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeyenis is KWAKZALVERIJ

genezer, die de regels schendt, gedaagd kan worden".

Och arme. De geleerde schrijver geeft hier zodanig blijk van de verwarring in zijn denken, dat hij de *valschijn*, waarop de NWP is opgebouwd niet vermag te onderkennen en dat hij de *subjectiviteit*, die van de tuchtraad afdruipt, in zijn naviteit niet kan doorzien. Hij geeft een onbevoegde gezondheidsbemoelial tevens een nimbus door hem het — nog nimmer wetenschappelijk bewezen — aureool van „genezer" moedwillig op te drukken.

Ter verontschuldiging moge hem worden nagegeven, dat hij — in tegenstelling tot het Ned. Tijdschr. v. Med. Stud. en diverse krantenberichten — het Maandblad tegen de Kwakzalverij niet tot zijn bronnen van inspiratie tekent.

7 Verderop in dit hoofdstuk beklagt de schrijver zich over o.a. „de desastreuze effecten van DDT" evenwel zonder in het openbaar rekenschap te geven van de redenen, die hiertoe hebben geleid. Eigenlijk is dit laatste voor een wetenschappelijk medewerker van Pathologische Anatomie II onvergeeflijk. Immers het — zéér toxische — DDT heeft bij jarenlang wetenschappelijk verantwoord gebruik — volgens de, door wijlen Prof. Swellengrebel uitgekende „selected spraying" — de, miljarden ziekingeld verslindende, malaria — een eeuwenlang voortwoekerende endemie — in luttele jaren tijds *zonder enige nevenwerking* van de kaart geveegd.

Schrijver had er de nadruk op moeten leggen, dat de „desastreuze effecten" zijn ontstaan doordat op wetenschappelijk niet-verantwoorde wijze — dus kwakzalverachtig — lukraak boomgaarden werden bespoten en vensterbanken met grote hoeveelheden DDT-poeder werden bestrooid. Maar deze nuchtere informatie wordt de lezers onthouden.

8 Bij de bespreking van nevenwerkingen geeft de auteur weer blijk — in hoofdstuk III — de geschiedenis van de eigentijdse geneeskunst niet volkomen te beheersen. Hij poneert: „Het heeft bijvoorbeeld 25 jaar geduurd voordat bekend werd, dat Aspirine maagbloedingen kan veroorzaken". Zijn kennis van de wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoelial strekt klaarblijkelijk niet

zover, dat tot hem is doorgedrongen, dat de oprichters van de Vereniging tegen de Kwakzalverij reeds in 1878 tegen dit gevaar hebben gewaarschuwd. Maar hij leest dan ook — in tegenstelling tot het Ned. Tijdschr. v. Med. Stud. en diverse krantenartikelen — het Maandblad tegen de Kwakzalverij niet.

9 Zéér terecht wordt gesteld: „Welke omschrijving of definitie we ook van wetenschap willen geven, altijd zal er sprake moeten zijn van onderzoek van de werkelijkheid . . . Als een aantal mensen beweert, dat iets niet bestaat en anderen houden vol, dat het wél bestaat, zullen de voorvechters van het wél-bestaan hun bewering moeten waarmaken."

Maar waarom — voor den drommel — dan al die *romerijen* en *fantasieën* over irreële zaken. *Waarom de natuurgeneeswijze, nevenwerkingen van chemicaliën, magie, homeopathie, iriskijkerij en drugs en — voor wat ons betreft — ook nog aardstralen, Aslan-therapie, astrologie, cel-therapie, grafologie, Mazdaznan en wichelroede-complexen niet gevat onder het begrip: wetenschappelijk (nog) niet-verantwoorde gezondheidsbemoelial?*

Waarom deze hele groep niet ondergebracht onder de noemer: PLACEBOS? Dan zouden de schrijver — en zijn medestanders — in elk geval de illusie kunnen koesteren, dat — al dan niet door middel van hun hersenschimmen — in 35% van het aanwenden van zo'n wetenschappelijk niet-verantwoorde middel of zo'n methode-eenzelfde gunstige resultaat te zien zou zijn als het geval zou zijn geweest bij aanwenden van een doeltreffend middel/methode.

10 In hoofdstuk IV: EEN MENS-BEELD ALS DOELSTELLING, begeeft schrijver zich op wel héél erg glad ijs als hij met nadruk verkondigt: „We zullen de moed moeten vinden onze identiteit te gaan leggen in een deel van onze persoonlijkheid, dat terugreikt tot vóór het moment, dat onze lichamelijkeheid ontstond. Dit houdt in, dat van ieder mens vóór zijn conceptie een wezenskern bestaat, die zich bij de conceptie verenigt met het biologisch materiaal van de ouders". Om zo te zeggen een geestelijk en/of zielkundig koekoeksei, dat zich ongevraagd uit het bovennatuurlijke (naar onze mening zelfs BUITENnatuurlijke) opdringt en waarvan de schrijver meent: „Misschien zal het op velen zelfs de indruk maken van een irreële speculatie met een bijsmaak van

occultisme of spookverhalen". Laten wij het daar dan maar op houden, arts Verbrugh, in de hoop, dat U zelf ook nog eens in uw leven tot genoemde „velen" zult komen te behoren.

11 Bij bovenstaande sectie van het gewraakte boek van de wetenschappelijk medewerker van de Pathologische Anatomie II aan de medische faculteit te Rotterdam, is o.i. duidelijk naar voren gekomen, dat het (filo)sofisme van de auteur met nuchter wetenschappelijk denkwerk niets van doen heeft. Jammer uit een oogpunt van — geestelijke — volksgezondheid.

A. P. N. DE GROOT

Helderziend congres

ITALIAANSE HELDERZIENDEN, astrologen en toekomstvoorspellers zijn het nieuwe jaar begonnen met een congres in Napels. Samen hebben zij daar de naaste toekomst bekeken. En wat zagen zij: geen verdere waardevermindering van het geld in de met inflatie worstelende Europese landen. Of de congresgangers veel verder hebben gekeken dan hun neus lang is?

Wat zeelucht vermag

LANG, LANG GELEDEN vonden de ouders van een vijftienjarig meisje in Londen, dat haar tere gezondheid de stadslucht niet langer kon verdragen. Wat frisse Noordzeelucht zou haar doen en vandaar dat zij naar Southwold in Suffolk aan de kust verhuisde. Dezer dagen is Mary Craigie, zoals ze na haar huwelijk ging heten, overleden. Ze werd 110 jaar oud.

EEG-richtlijn cosmetica

DE CONSUMENTENBOND is niet gelukkig met de richtlijn die de Europese Commissie heeft opgesteld voor de produktie en handel in cosmetika. Bij deze richtlijn behoort een zogenaamde negatieve lijst van stoffen, die niet mogen worden gebruikt. De bond geeft de voorkeur aan een positieve lijst van stoffen die wel mogen worden gebruikt, terwijl alle andere verboden zijn.

De bond betreurt het dat de nieuwe richtlijn geen voorschriften bevat ten aanzien van de vermelding op de verpakking van de inhoud en de prijs per standaardhoeveelheid. Ook mist de bond de verplichting gebruiksaanwijzingen en eventuele waarschuwingen in de landstaal af te drukken.

Colmschate heeft nu zijn "prikker"

★ ★ ★ ★ ★ De zevende zoon ★ ★ ★ ★ ★

DE 44-JARIGE HEER A. van der Molen uit Colmschate bij Deventer wil zich als acupuncturist gaan vestigen. Ongeveer 10 jaar geleden begon zijn loopbaan in het randgebied van de medicijnen toen zijn vrouw door een masseur moest worden behandeld. Hij werd er door geboeid en behaalde in 1967 het diploma sportmasseur. Hij volgde ook de cursus natuurlijke geneeskunst van de NWP (de „naturopatencursus”), maar hij wilde, aldus Co van Amerongen in een uitvoerig artikel in Deventer Dagblad, nog wel wat meer weten en kunnen.

In Engeland volgde hij een cursus in osteopathie — een kwasi-wetenschappelijke botten-behandeling — die hij binnenkort hoopt af te sluiten. Hij heeft nu ook twee acupunctuur-diploma's in zijn bezit en dit jaar wil hij in Engeland zijn bachelor-diploma behalen en volgend jaar zijn master-degree. Alles in de acupunctuur!

Een foto bij het artikel laat de collectie acupunctuurnaalden van Van der Molen zien: „Zo'n uitrusting kan men voor een paar tientjes in Oosterse landen kopen”, staat er bij. Maar Van der Molen behandelt ook al patiënten; op een andere foto ziet men een paar handen bezig een naald naar de pols van een patiënte te richten.

Hartklep aan 't werk

DE COLMSCHATER „PRIKKER” vertelde dat hij in Nijmegen een patiënt had behandeld wiens hartklep niet meer werkte. Na een behandeling werkte de hartklep weer volledig. „Dat gebeurde in het bijzijn van een vijfde jaars student medicijnen, die eerst het niet en daarna het weer wel werken van de hartklep vaststelde”. Aldus lezen wij in het Deventer Dagblad. Al willen we het daarom nog niet geloven.

Zelf stelde de „prikker” zijn diagnose afgaande op het gelaat van de patiënt, de iris en de pols. „In de pols kunnen we twaalf organen voelen en bepalen wat daar mankeert”, aldus Van der Molen.

Sinds maart van het vorige jaar onderhoudt Van der Molen volgens zijn zeggen banden met de universiteit van Nijmegen. Zo hield hij er een lezing over gelaatsdiagnose. „Er bestond een grote reserve”, vertelt onze kwakzalver. „Op een zeker moment wilde ik het wel demonstreren en ik vroeg of iemand uit de zaal naar voren wilde komen. Er kwam een dame naar voren; ze bleef op vier meter

ONLANGS VERSCHEEN in De Tijd van de hand van Haye Thomas een uitgebreide reportage over Finbar Nolan, die als zevende zoon in het gezin van een man, die ook als zevende zoon was geboren, kwakzalverend door Ierland trekt. Ja, de grens van Ulster over gaat en ook in Noord-Ierland zijn veronderstelde magische krachten demonstreert. Finbar Nolans optreden zou zelfs een nadelige invloed hebben op het aantal Ierse pelgrims naar Lourdes.

Volgens een oud geloof heeft God, eeuwen en eeuwen geleden, toen er geen goede medische hulp was, aan de zevende zoon van een zevende zoon de kracht geschonken om ziekten en kwalen te genezen en zo het Ierse volk te behoeden voor uitsterven. Hier te lande was het vroeger de gewoonte om zevende zonen de namen te geven van de koning, maar dat gebruik is uitgestorven en er zullen nu waarschijnlijk weinig Nederlanders meer leven, die op grond daarvan de namen dragen van koning Willem III: Willem Alexander Paul Frederik Lodewijk.

Finbar Nolan is geboren in het plaatsje Lough Gowna bij het meer

van die naam in het graafschap Cavan, bij de grens van Noord-Ierland. Vader en moeder Nolan hebben alles gedaan om het bijzondere van de kleine Finbar Nolan onder de aandacht te brengen. Finbar werd uit zijn wiegje getild om met de handen de zieke plekken van een koe, die door ringworm was aangedaan, te bestrijken. De koe zou hersteld zijn: het bewijs van Finbars bijzondere krachten was geleverd.

Nu is Finbar Nolan twintig jaar, hij draagt hippe laarzen en rijdt in dure sportauto's. De familie woont niet langer in het armelijke Lough Gowna maar bezit een duur buitenhuis bij Dublin. Finbar houdt grote bijeenkomsten, waarvoor zalen worden afgehuurd en waarbij zo'n zeven- of achthonderd patiënten in snel tempo door handoplegging op de zieke lichaamsdelen worden „behandeld”. Aan de uitgang neemt de familie Nolan de giften in ontvangst! De Ierse belastingdienst schatte het jaarlijks inkomen van de „wonderboy” op maar liefst anderhalf miljoen gulden. Meer dan een kwart miljoen mensen zouden tot nu toe door Finbar zijn behandeld.

afstand staan, ik vroeg of ze haar bril af wilde zetten en niet veel later vertelde ik precies wat ze mankeerde”, beweert Van der Molen. Er zou een werkgroep zijn gevormd en 22 medische studenten besloten zich naast hun medische studie in acupunctuur te gaan specialiseren.

„Die rottige wet”

OVER DE DAME, die naar voren kwam zei Van der Molen nog: Zij was de vrouw van de directeur van een ziekenhuis. Zij kon amper tien meter lopen (en daar behoefde hij echt niet haar gelaat voor te bestuderen! red.). Na een paar behandelingen liep zij weer als de beste”. Maar als hij straks zijn acupunctuurstudie in Engeland heeft voltooid kan hij zo goed als zeker nog niets van zijn kennis in praktijk brengen (Hoe zit dat dan met die foto?!) want „die rottige wet van 1865” op het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde houdt dat tegen. Maar misschien trekt hij wel naar het buitenland, deze heer Van der Molen uit Colmschate.

Van der Molen is lid van de NWP, Nederlandse Werkgroep van Praktijks die in een toelichtend artikeltje door Van der Molen als volgt wordt omschreven: „een overkoepelend orgaan van serieuze natuurgenezers,

opgericht om kwakzalvers uit te sluiten, de mensen worden af en toe zwaar in de maling genomen”.

De NWP opgericht om „kwakzalvers uit te sluiten”... Je moet toch maar durven. Maar een behoorlijke dosis groot lef heeft altijd wel tot de uitrusting van deze heren behoord, de acupunctuurnaalden zijn nog maar iets van de allerlaatste tijd, om de goê-gemeente mee in de maling te nemen.

BESTRIJDINGSMIDDELEN

NA EEN ARTIKEL over bestrijding van insecten en lopend en kruipend ongedierte in huis, gepubliceerd in het juni-nummer van de Consumentengids, volgde in het augustusnummer een artikel over de bestrijding van ongedierte en schimmels op planten, van onkruid en mos in het gazon en van onkruid op paden, onder bomen en struiken.

In dit artikel werd opnieuw geadviseerd alleen dan bestrijdingsmiddelen toe te passen als alle andere middelen falen. De chemische middelen bestrijden het kwaad namelijk maar tijdelijk; de werkelijke oorzaak nemen ze niet weg. Bovendien zijn ze giftig.

Meditatie op het balkon

DE DUITSER Günther E. Schwarz was eens overste-vlieger in de staf van Hermann Goering. Hij heeft nu wat anders aan de hand: hij is een van de omstreeks 10.000 gebedsgezners in de Bondsrepubliek, die, zonder dat zij een artsbul hebben verworven hun kunsten uithalen op kosten van het goedgelovige publiek.

Een medewerker van Die Welt am Sonntag belde Schwarz onlangs op: telefoonnummer 08825/319, in het Beierse dorp Krün, waar de voormalige overste nu een keurig landhuis bewoont. Hij gaat daar — maar het moet er niet te koud voor zijn — op het balkon staan, declameert er de gedichten, die hij heeft geschreven en denkt minuten lang aan zijn zieken... Meditatie op het balkon, goed voor U!

Bij het opbellen kreeg de journalist Schwarz echter niet aan de telefoon. Het antwoordapparaat bleek te zijn ingeschakeld: „Hier spreekt Günther Schwarz. Wanneer U mijn hulp bij de geestelijke genezing van uw klachten nodig hebt schrijf dan even een briefkaart met uw adres en vermeld met een enkel kort woord uw klachten". Met aan het slot de mededeling maar niet aan al die klachten te denken en om God te danken, dat alles goed is.

Er is een boekje in Duitsland verschenen over al deze occulte grappenmakers en het heet „Rückkehr aus der Zukunft". Het is geschreven door Horst Knaut en uitgegeven door de Scherz-verlag. Er blijkt in Duitsland een bloeiende industrie van talismans en amuletten te bestaan en jaarlijks wordt in de Bondsrepubliek 30.000 kilo duivelsdrek ingevoerd, *Asa foetida*, waarmee men hekserij kan tengeren. Volgens Knaut zijn niet minder dan drie miljoen bewoners van de Bondsrepubliek aanhanger van occulte en esoterische verenigingen en genootschappen, Thelemieten, Martinisten, Saturnalia-broeders, Tempelbroeders etc.

Het enige wetenschappelijk instituut in Duitsland dat zich met het occultisme en parapsychologische verschijnselen bezig houdt is, gelijk bekend dat van Prof. Bender in Freiburg in Breisgau. In tegenstelling tot de enorme bloei van het occultisme in de

INDEX 1972

DE NUMMERS van dit register verwijzen — zoals dat in de jaargangen te beginnen met 1968 het geval is — naar de bladzijden, die doorlopend zijn genummerd. In de jaren voor 1968 werd eenvoudig verwezen naar de nummers van de maandbladen. Voor wie over de losse exemplaren beschikt, volgt hier een sleutel van de paginering van de voorpagina's van de verschillende nummers van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, in de loop van 1971 verschenen.

Januari blz. 1, februari blz. 7, maart blz. 11, april blz. 15, mei blz. 19, juni blz. 23, juli blz. 27, augustus blz. 31, september blz. 35, oktober blz. 39, november blz. 43, december blz. 47.

Aanmoedigingspremie (A.P.N. de Groot)	11	Harvard-haarinetituut	3	Peters, Staatscommissie - (rapport)	4, 23, 43
Aardstralen	36, 38	Hengel, Maartje van	35	Petroleum (ruggijn)	25
Aardewerk (giftige stoffen)	45	Heyligers, Roswinkel	42	Postzegel (Robert Koch)	21
Acupunctuur (filmpje VPRO)	4	Hoekendijk, Frans en Ben	49	Prinse-Corte, L. wonderdoenster	11
— (elektronische)	19	Homoeopaat in Thailand	25	Predikant als dokter	27
— (demonstratie)	48	Hondenencyclopedie	36	Pseudodokter Ben	40
— (kliniek New York)	45	Horoscoop	28	— H. van de L. te Roermond	49
— (en mevr. Nixon)	22	Hulsartsopleiding Utrecht	46	Reclame geneesmiddelen	25, 30
— (bij sterilisatie)	28	Huislook tegen eczeem	25	Reuma	17, 44
Advertenties (oude)	20	Huismiddeltjes	21, 25	Reuzel (huismiddel)	21
Alchimie in China	18	Hurkos, Peter (Hollywood)	37	Roken	6, 25
Antibiotica (sluikhandel)	48	Index 1971	10	Salm, Van der, Noordwijk	40
Anti-tabakpropagandacentrum	6	Indianen (geneesmiddelen)	32	Saturnoloog Thijssen	46
Aspirientjes	38	Inseltciden	36, 31	School voor bovennatuurlijke gaven	9
Aukema, dr. J. J., dierenarts	23	Jongen of meisje?	49	Schuurmans Stekhoven, dr. mr. dr.	11, 15
Baak, J. van, dermatoloog	23	Kalenderactie Pro Juventute	46	Seelen, Piet (paragnost)	20
Barendse, Dick G., Voorburg	38	Kalmerende middelen	39, 48	Sequah	33
Barendsen, André, Liase	40	Kattenbloed tegen pulsten	25	Slaapmiddelen	35, 39
Bergen, Martien van, Elst	42	Kelznersede bij koe	46, 7	Spinazie	8
Bergraven, Martien van, Elst	42	Khotso Setoentse, toverdokter	39	Spinnewebben (wonden)	25
Bestuurswisselingen	23	Klatergoud van de dr. mr. dr.	15	Stal, P. L., arts	23
Bioritme in horloge	50	Kneippkuren	29	Stalpers, prof. dr. J. A., Nijmegen	39
Bloeddrumachine (Italië)	48	Kousbroek, Rudy (essayist)	28	Stroethoff, F. A.	34
Bomans, Godfried (spiritistisch contact)	19	Kruidentonnetjes van l'Aquila	17	Stroop tegen wratten	21
Brandnetels en reuma	17	Kunstgebit te koop	3	Suikerziekten, aantal	27
Brussaard, D. arts, medewerker naturopatencursus	7	Ledenvergadering	23, 24	Tandartsen, aantal	7
Buitenstaande, gedachten van	1	Leedverf in Washington	34	Tandpasta	38
Castreurs	46	Luguber geval kwakzalverij	10	Tholen, Werner (Nunnspeet)	18
Celtherapie	32	Maanstof tegen reuma	44	Tetra	49
Chandu, Jack (astroloog)	8, 32	Maassen, Jo, Arnhem	31	Toetanchamon, Vloek van	14
Cocona (wonderdrank)	12	Magie, Zwarte - in Engeland	9	Totalteltsdiagnostiek	8
Cocona (wonderdrank)	12	Magnetiseurs	39	Jack Chandu	8
Dagboekkanier (H. A. A. R. Knap)	6, 7	Magnetiseurs J. S. uit Heeze	5	Ts'an-toeng Ch'i (alchemie)	18
Dans als genezing	37	Majafra (Appie Frankenhuis)	7, 26	Uyldert, Mellie	17, 28
Diagnose	8, 40, 48	Markante facetten	1, 11, 15	Verbanddozen	6
Diëtistische wonderdrank	12	Mesmer, Frans	41	Verloop, J. W. (wichelroede)	36
Doktersstoel (Op de -)	35	Mestvee	48	Vetzuren, onverzadigde	7
Eczeem	25	Mijnarends, E., tandarts	23	Vibratie (Mellie Uyldert)	17
Elektrische ceintuur	20	Mitchell, E. D. astronaut	30	Voorspellers	42
Elektro-galvanische geneeswijze	32	Moosdijk, Willem van de	4	Wagenaar, J. (brief)	1
Enkels (rauwe)	21	— Oostenrijkse advertenties	3	Wie helpt wie, informatieboekje	10
Experiment vlucht Apollo IV	30	— gezgeld	4	Weggemans, Hans (De Maten, Dr.)	21, 25
Farmaceutische industrie	50	— Belgen geld uitgeperst	8	Wichelroede	36
Financieel overzicht '69, '70, '71	26	— verordeeld den Bosch 13, 14	14	Wonderdoenster Standaardbuiten, zie Prins-Corte	12
Floriade (kruidentuin)	35	— brieven curator	22	Wonderdrank Cocona	12
Fotodiagnose	40	— oordeel leverancier	26	Wondbehandeling	25
Fusie, Ned. - van paranormale gezners	27, 39, 40	— faillissement	27	Wratten (stroop tegen -)	21
Fris geurtje fout	31	— als rover	47	Wuysten-Meertens, den Haag	45
Gebedsgezners, school voor	9	Muntendam, prof. dr. P.	48	Ziekte (definitie)	41
Gebedsgeuzing	34, 49	Muziek (Sequah)	33	Zorgeloos (commentaar)	39
Geneeskruidentuin	26, 32, 35	Nicocortyltableten tegen roken	6	Zwarte magie in Engeland	9
Geneesmiddelenstroom	7	Nijls, M. de (kruidenleverancier)	26		
Geraniumblad (kiespijn)	25	Oculciter	6		
Gerst rekt bloedvaten	7	Occultisme op beeldbuis	50		
Gezondheidskistje	32	Ommen, Jan L. (Klaziavenen)	19, 39		
Goudsbloem (en kanker)	17	Onsterfelijkheidspil	18		
Groot, A. P. N. de	1, 11, 15, 23	Opium	40		
		Paardebloemengeur	36		
		Paragnosie (ESP-kaarten)	29		
		Peppillen	27		

Bondsrepubliek leidt dit instituut, als men Die Welt am Sonntag mag geloven, een nogal armelijk financieel gesteund bestaan.

Duivelsdrek

(*Asa foetida*, oftewel duivelsdrek, is een rubberachtig harsprodukt van de Aziatische soorten van de *Ferulaplant*, die tot de familie van de *Umbelliferen* behoort. De plant, die ongeveer twee meter hoog wordt, groeit tussen het *Aralmeer* en de *Perzische Golf*. Ook uit *Afghanistan* komt een soort duivels-

drek vandaan. De geur is onaangenaam knoflookachtig, de bittere smaak is zeer hardnekkig. In Rusland en het Nabije Oosten wordt *Asa foetida* wel gebruikt om spijzen mee te kruiden, in Europa heeft het toepassing gevonden bij de bereiding van geneesmiddelen. Of de 30.000 kilogram, die jaarlijks in de Bondsrepubliek wordt ingevoerd, nu, zoals het boek van Knaut veronderstelt, helemaal gebruikt wordt om heksen te bezweren, lijkt ons dan ook wat twijfelachtig)

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; P. H. A. Poll, Dierenarts te Zelst; Mr. J. D. van den Berg, Vice-Præsident Arrondissements-Rechtbank te Arnhem; J. E. Bulters, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle; P. L. Stal, Arts te 's-Gravenhage; J. M. de Haas, Tandarts te Heemstede; Mev. Drs. P. H. van Marle, Apotheker te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, Inspecteur van Politie te Arnhem; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,-; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 8, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA B.V.

Amsterdam

BLZ. 8

Abonnement per jaag franco per post bij vooruitbetaling f 10,-; studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 8, Hilversum.